

29 Οκτωβρίου, 1990

[ΣΑΒΒΙΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ/στές]

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΡΙΚΚΟΣ,

Αιτητής-Εφεσείων,

v.

ΜΥΡΟΦΟΡΑΣ Κ. ΣΑΒΒΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση-Εφεσίβλητων.

(Αίτηση στην Πολιτική Έφεση Αρ. 7061).

Πολιτική Δικονομία — Προτάσεις — Τροποποίηση — Αίτηση τροποποιήσεως Απαντήσεως στην Υπεράσπιση υποβληθείσα από τον εφεσείοντα (ενάγοντα) για πρώτη φοράν ενώπιον του Εφετείου, με δικαιολογίαν μαρτυρίαν, που δόθηκε στο πρωτόδικο Δικαστήριο από την εναγομένην 2 — Ανάλυση νομολογίας — Άσκηση της διακριτικής εξουσίας εναντίον του αιτητή, λόγω της αδικίας, που θα προκαλείτο στις Εφεσίβλητες, αν η αίτηση εγίνετο δεκτή ύστερα από τόσο μεγάλη και αδικαιολόγητη καθυστέρηση, αφού υπήρχε δυνατότητα υποβολής της αιτήσεως στο πρωτόδικο Δικαστήριο μετά την μαρτυρίαν της εναγομένης 2 και προ της εκδόσεως αποφάσεως. 5 10

Ο Εφεσείων υπέβαλε αίτηση τροποποιήσεως της Απαντήσεώς του στην Υπεράσπιση των Εφεσιβλήτων, ισχυριζόμενος ότι τούτο ήταν αναγκαίο ενόψει της μαρτυρίας, που είχε δώσει η εναγομένη 2 ενώπιον του Πρωτόδικου Δικαστηρίου. 15

Σημειωτέον ότι από της ημέρας, κατά την οποιάν η Εναγομένη 2 είχε δώσει την εν λόγω μαρτυρίαν, μέχρι της ημέρας εκδόσεως της αποφάσεως παρήλθεν αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Ο λόγος απορρίψεως της αιτήσεως για τροποποίηση προκύπτει επαρκώς από το πιο πάνω περιληπτικό σημείωμα. 20

Η Αίτηση απορρίπτεται με έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Claraped v. Commercial Union Association, 32 W.R. p. 262.

Steward v. North Metropolitan Tramways Company [1885-86] 16 Q.B.D. 556 at p. 558. 25

Αίτηση.

Αίτηση για άδεια να τροποποιήσει την απάντηση στην έκθεση υπεράσπισης των εφεσίβλητων/καθ' ων η αίτηση.

Φ. Πιτσιλλίδης, για τον αιτητή-εφεσείοντα.

5 *Α. Αναστασιάδης, για τις καθ' ων η αίτηση-εφεσίβλητες.*

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Σαββίδης ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

10 ΣΑΒΒΙΔΗΣ, Δ: Πριν την ακρόαση της Έφεσης 7061 ο δικηγόρος του εφεσείοντα υπόβαλε την παρούσα αίτηση με την οποία ζητά άδεια να τροποποιήσει την Απάντησή του στην Έκθεση Υπεράσπισης των εφεσίβλητων/καθ' ων η αίτηση με την προσθήκη των πιο κάτω:-

15 "Περαιτέρω και/ή άνευ επηρεασμού των ανωτέρω, ο Ενάγων ισχυρίζεται ότι και εις περίπτωσιν ακόμη κατά την οποίαν ο Ενάγων καθ' οιονδήποτε χρόνον ενήργησε καθ' οιονδήποτε τρόπον ως οι ισχυρισμοί της παραγράφου 5 της Εκθέσεως Υπερασπίσεως και των Λεπτομερειών, τους οποίους ο Ενάγων αρνείται, οι Εναγόμενες

20 εν πλήρη γνώσει όλων των σχετικών γεγονότων απεδέχθησαν (ratified) τες ενέργειες του Ενάγοντος και/ή απεδέχθησαν τον Ενάγοντα να συνεχίση και περατώση τες ενέργειές του ως μεσίτης τους και/ή απεδέχθησαν να τους παρουσιάση τον ενδιαφερόμενον αγοραστήν τον

25 οποίον ο Ενάγων εξέυρε δια την πώλησιν του κτήματός τους αντί του εγκεκριμένου υπό των Εναγομένων τιμήματος πώλησεως των Λ.Κ.42,000.- προς τον οποίον οι Εναγόμενες το επώλησαν αντί του ρηθέντος τιμήματος και/ή οι Εναγόμενες απεδέχθησαν και/ή ανέλαβαν να

30 πληρώσουν εις τον Ενάγοντα την συμφωνηθείσαν μεσितिήν αμοιβήν και/ή επιβεβαίωσαν (confirmed) την μεταξύ των διαδίκων συμφωνίαν μεσιτείας και/ή παρητήθησαν (waived) οιονδήποτε τυχόν δικαίωμα να

αποποιηθούν τας πράξεις του Ενάγοντος και/ή να ακυρώσουν την συμφωνίαν μεσιτείας με τον ενάγοντα και/ή εμποδίζονται (estopped) υπό της συμπεριφοράς τους να πράξουν ούτω".

Η αίτηση στηρίζεται στη Διαταγή 25, θεσμό 1 των Περί Πολιτικής Δικονομίας Θεσμών η οποία προνοεί τα εξής:- 5

"1. The Court or a Judge may, at any stage of the proceedings, allow either party to alter or amend his indorsement or pleadings, in such manner and on such terms as may be just, and all such amendments shall be made as may be necessary for the purpose of determining the real questions in controversy between the parties." 10

Στην ένορκη δήλωση που συνοδεύει την αίτηση ο εφεσείων/ αιτητής ισχυρίζεται ότι η τροποποίηση αυτή είναι αναγκαία με βάση τα γεγονότα που αναφέρει στην παράγραφο 3 της ένορκης δήλωσής του που είναι τα πιο κάτω:- 15

"3. Εξ όσων κάλλιον γνωρίζω εδόθη αρκετή μαρτυρία εις την ακροαματικήν διαδικασίαν επί των γεγονότων και συνθηκών που υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς οι οποίοι περιέχονται εις τας άνω λέξεις τες οποίες ζητώ να προστεθούν στην Απάντησίν μου. Συγκεκριμένα η Εναγομένη 2, ενώ ανεφέρθη στην μαρτυρίαν της ότι την 28/3/82 μου διετύπωσε παράπονον ότι δήθεν δεν είχα αναφέρει στες Εναγόμενες το τίμημα πωλήσεως των Λ.Κ.42,000.-, εν τούτοις παρεδέχθη ότι το πρωί της 29/3/82 όταν ε γνώριζε το εν λόγω τίμημα στο οποίον οι Εναγόμενες εσυμφωνούσαν, τους παρουσίασα τον αγοραστήν τον οποίον εξήγυρα ότι μετέβην με τους ενδιαφερομένους στο πωλούμενον κτήμα και μετά στο γραφείον όπου έγινε και υπεγράφη το αγοραπωλητήριον έγγραφον (Τεκμ. 1) στο οποίον υπέγραψα και εγώ ως μάρτυρας. Επίσης η εναγομένη 2 παρεδέχθη ότι ήτο εκ των διαπραγματεύσεων μου με τον αγοραστήν όταν ενεργούσα εκ μέρους των Εναγομένων που ο αγοραστής συνεφώνησε στο τίμημα των Λ.Κ.42,000.-και ότι το εν λόγω ποσόν ήτο καλόν ως τίμημα διά το 20 25 30 35

κτῆμα τους."

5 Οι εφεσίβλητες καταχώρισαν ένσταση στην πιο πάνω αίτηση και στην ένορκη δήλωσή τους σε υποστήριξη της Ένστασής τους προβάλλονται μεταξύ άλλων οι πιο κάτω ισχυρισμοί:-

(α) Η αίτηση όφειλε να υποβληθεί στον πιο γρήγορο πιθανό χρόνο και όχι στο προχωρημένο αυτό στάδιο ενώπιον του Εφετείου.

10 (β) Η έφεση όφειλε να υποβληθεί πρώτα στο Επαρχιακό Δικαστήριο και αν το Επαρχιακό Δικαστήριο αρνείτο την αίτηση, η αίτηση να υποβάλλετο στο Εφετείο.

15 (γ) Αν η αίτηση αυτή επιτραπεί στο παρόν στάδιο θα επηρεάσει άδικα και δυσμενώς τις εφεσίβλητες σε τρόπο που ο επηρεασμός δε θα ήταν δυνατό να αντισταθμιστεί με την επιδίκαση έξόδων υπέρ τους.

(δ) Εάν η αίτηση υποβάλλετο έγκαιρα οι εφεσίβλητες θα είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου μαρτυρία που να αντικρούει τους ισχυρισμούς του αιτητή.

20 (ε) Με την αίτηση αυτή γίνεται προσπάθεια να εισαχθεί μέσω της Απάντησης στην Υπεράσπιση νέα βάση αγωγής που είναι νομικά ανεπίτρεπτο.

25 Ο ευπαίδευτος δικηγόρος του αιτητή ισχυρίστηκε πως η αίτηση κρίθηκε αναγκαία ενόψει μαρτυρίας που δόθηκε από τις εναγόμενες/εφεσίβλητες στην πρωτόδικη διαδικασία, σε ισχυρισμούς που δεν αναφέρονταν στην Έκθεση Υπεράσπισης. Αφού αναφέρθηκε σε διάφορες νομικές αυθεντίες υπόβαλε πως το Ανώτατο Δικαστήριο έχει εξουσία να διατάξει την τροποποίηση των δικογράφων κατά την
30 ακρόαση της έφεσης και ότι χωρίς την τροποποίηση αυτή ο αιτητής θα επηρεάζετο δυσμενώς στη διαδικασία της έφεσης. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, πρόσθεσε ο ευπαίδευτος δικηγόρος, το Ανώτατο

Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να τροποποιεί τα δικόγραφα και ότι η εξουσία αυτή μπορεί να ασκηθεί ύστερα από αίτηση ενός διάδικου στο Ανώτατο Δικαστήριο χωρίς προηγουμένως να έχει υποβληθεί αίτηση στο πρωτόδικο Δικαστήριο, ενώπιον του οποίου έλαβε χώρα η ακρόαση της υπόθεσης.

5

Σε ερωτήσεις που υποβλήθηκαν από το Δικαστήριο στον ευπαιδευτο δικηγόρο του αιτητή κατά πόσο σύμφωνα με την αιτούμενη τροποποίηση έπρεπε να δοθεί η ευκαιρία στις εφεσίβλητες να καλέσουν νέα μαρτυρία ή να αντεξετάσουν περαιτέρω μάρτυρες που έδωσαν μαρτυρία ο ευπαιδευτος δικηγόρος δήλωσε πως θα είχαν το δικαίωμα να καλέσουν μαρτυρία αλλά κατά τη γνώμη του η μαρτυρία αυτή θα περιοριζόταν μόνο στην επανεξέταση ως μάρτυρα της εναγομένης 2.

10

15

Τα επιχειρήματα του ευπαιδευτου δικηγόρου των εφεσίβλητων εναντίον της αίτησης μπορούν να συνοψιστούν στα πιο κάτω:-

(α) Η διαδικασία ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου διάρκεσε πολλούς μήνες και η περίοδος που μεσολάβησε από την ημέρα που δόθηκε η μαρτυρία της εφεσίβλητης 2 μέχρι τη συμπλήρωση της εκδίκασης της υπόθεσης και την έκδοση απόφασης ήταν τόσο μεγάλη που ο αιτητής μπορούσε με εύλογη επιμέλεια να είχε υποβάλει την αίτησή του στο στάδιο που μεσολάβησε και όχι να περιμένει την έκδοση της απόφασης και αν το αποτέλεσμα της απόφασης ήταν ευνοϊκό γι' αυτόν ή όχι.

20

25

(β) Σύμφωνα με τη Διαταγή 35, θεσμό 19, των Περί Πολιτικής Δικονομίας Θεσμών ήταν απαραίτητη προϋπόθεση πριν να υποβληθεί αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο να είχε προηγηθεί αίτηση στο πρωτόδικο Δικαστήριο.

30

(γ) Η τροποποίηση θα συνελάγετο την ανάγκη ακρόασης περαιτέρω μαρτυρίας ή περαιτέρω αντεξέτασης

35

μαρτύρων, γεγονός που θα επενεργούσε σε βάρος των εφεσίβλητων και θα αποτελούσε κατάχρηση εξουσίας πάνω σε διαδικασία η οποία θα μπορούσε να αποφευχθεί αν ο εφεσείων/αιτητής ενεργούσε έγκαιρα στην προκειμένη περίπτωση και δεν ήταν υπαίτιος σοβαρής αμέλειας.

(δ) Με την αίτηση αυτή γίνεται προσπάθεια μέσω της Απάντησης να εισαχθεί νέα αγωγήμη αιτία πράγμα το οποίο είναι νομικά ανεπίτρεπτο.

10 Ερχόμαστε τώρα να εξετάσουμε πρώτα τον ισχυρισμό του εφεσείοντα κατά πόσο τα περιστατικά της υπόθεσης αυτής θα δικαιολογούσαν την άσκηση της διακριτικής μας εξουσίας προς όφελος του αιτητή/εφεσείοντα.

15 Η άσκηση της διακριτικής αυτής εξουσίας από το Ανώτατο Δικαστήριο έχει εξεταστεί και καθοριστεί από τη νομολογία μας σε σειρά αποφάσεων με σχετική αναφορά στην αγγλική νομολογία πάνω στις αντίστοιχες εξουσίες του Εφετείου στην Αγγλία.

20 Στην υπόθεση *Clarap v. Commercial Union Association*, 32 W.R. σελίδα 262 ο Lord Esher, M.R., είπε τα εξής:-

25 "The rule of conduct of the court in such a case is that, however negligent or careless may have been the first omission, and however late the proposed amendment, the amendment should be allowed, if it can be made without injustice to the other side. There is no injustice if the other side can be compensated by costs; but if the amendment will put them into such a position that they must be injured, it ought not to be made."

30 Ο ίδιος Δικαστής απορρίπτοντας αίτηση για τροποποίηση της Υπεράσπισης για το λόγο ότι ο ενάγων δε θα μπορούσε να βρεθεί στην ίδια θέση ως εάν οι εναγόμενοι είχαν υποβάλει ορθά τα δικόγραφα τους πρωτόδικα ή να αποζημιωθεί με έξοδα ή άλλωσπως, στην υπόθεση *Steward*

v. *North Metropolitan Tramways Company* [1885-86] 16 Q.B.D. 556 στη σελίδα 558 είπε τα εξής:-

"With regard to question of amendment of pleadings, a rule has been enunciated by the Court, which is rather a rule of conduct than a rule of rigid law such as can never be departed from; because I take it that the Court might depart from it if there were very exceptional circumstances in any particular case leading the Court to think that it would not be right to apply it. It is nevertheless a rule of conduct which must be generally followed. The rule was there laid down in *Tildesley v. Harper*1 by Lord Bramwell, who there says: "My practice has always been to give leave to amend, unless I have been satisfied that the party applying was acting mala fide, or that by his blunder he had done some injury to his opponent which could not be compensated for by costs or otherwise."

Η σημασία των δικογράφων και οι εξουσίες που παρέχονται στο Ανώτατο Δικαστήριο να επιτρέψει τροποποίηση έχουν διατυπωθεί σε κάποια έκταση στην υπόθεση *Courtis v. Iasonides* (όπως πιο πάνω) από τον τότε Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου κ. Βασιλειάδη, ο οποίος στις σελίδες 182 και 183 αναφέρει τα εξής:-

"There can be no doubt that the Court has the power to allow amendment of a party's pleadings; and that in certain circumstances, such power has also been used for correcting formal mistakes or omissions before judgment. I would say it has been used in a proper case. At the same time, the Courts in most of the English cases referred to, and this Court in the *Pourikkos* case, made it clear that the Court should be very slow and reluctant to order or allow amendments of the pleadings at a late stage in the proceedings; and that in any case, such amendments should only be made if they are found necessary and as provided in the Rules.

The pleadings in an action are the foundations of the litigation; they must be carefully prepared as the set of

5 rails upon which the train of the case will run. The Civil Procedure Rules (Or. 19, r.4) are clear on the point; and daily practice lays stress on the need to apply strictly this rule. A case is decided on its pleaded facts to which the law must be applied. If in the course of the trial it appears that a party's pleading requires amendment, steps for that purpose must be taken as early as possible in order to give full opportunity to the parties affected by the amendment to meet the new situation; to run their case, 10 so to speak, on the new rails. an amendment of the pleadings after the closing of the case and for the purpose of the judgment, is a matter which in exceptional circumstances may have to be done; but it should be avoided unless it is unavoidable in the circumstances of the particular case, in order to finalize litigation in the interests of justice. In the circumstances of this case, it is 15 clear to us that the amendment in question should not have been allowed in that stage. It was contended on behalf of the respondent that the amendment made no difference to the outcome of the case. If that were so, it should have not been attempted. To us, it appears to have been a material amendment; and we must treat it as such."

25 Στην άσκηση της διακριτικής του εξουσίας το Ανώτατο Δικαστήριο απόρριψε αιτήσεις για τροποποίηση στις υποθέσεις *Karmiotis, Loucaides, Patsalidou, Nicolaides, U Drive Co.*, και *Germanos* στις οποίες έχουμε κάμει ήδη αναφορά.

30 Είναι χρήσιμο να γίνει αναφορά και σε ορισμένα αποσπάσματα των πιο πάνω αποφάσεων. Στην υπόθεση *Nicolaides and Another v. Yerolemi*, ο Δικαστής Χατζηναστασιού αναφέρει τα πιο κάτω στη σελίδα 12:-

35 "It is said time and again that a case is decided on its pleaded facts to which the law must be applied. If in the course of the trial it appears that a party's pleading requires amendment, steps for that purpose must be taken as early as possible, in order to give to the parties

affected by the amendment the opportunity to meet the new situation. After the closing of the case and after judgment is delivered, the Court very rarely should grant leave for the amendment of the pleadings unless there are exceptional circumstances, justifying such a course, once it is in the interest of justice to finalize litigation between the parties." 5

Και κατάληξε ως εξής στη σελίδα 13:-

"In the light of the authorities quoted and in the absence of any exceptional circumstances, and particularly because of such a long delay, it is clear to us in the circumstances of this case, that the amendment sought should not be allowed. We, therefore, dismiss this interlocutory application." 10

Στην υπόθεση *U Drive Co. v. Panayi and Another* ο τότε Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου κ. Τριανταφυλλίδης, ύστερα από αναφορά του στη νομολογία του Δικαστηρίου είπε τα πιο κάτω στις σελίδες 553 και 554:- 15

"We have duly considered whether we should allow amendments of the statement of claim in this case so as to enable the appellants to recover the damages they claim from respondent 2 in his capacity as bailee of the car in question, especially since the trial judge, in his judgment, did find that, on the evidence adduced, respondent 2 would have been liable to compensate the appellants as bailee had their case been properly pleaded. 20 25

In the end we have decided that it would be unjust to allow the amendments of the statement of claim sought to be effected by the appellants at this very late stage, on appeal before us, which would result in judgment being given in favour of the appellants against respondent 2. Had the claim of the appellants been properly pleaded respondent 2 could have brought in as a party, against whom he could have claimed contribution or indemnity, the other person who was actually driving the car at the 30 35

time of the collision."

5 Και τέλος στην υπόθεση *Germanos and Another v. Christodoulou and Another*, στην οποία γίνεται εκτεταμένη αναφορά στην προηγούμενη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αναφέρονται τα πιο κάτω στη σελίδα 881 και 882:-

10 "Bearing in mind the above authorities, we have come to the conclusion that in the circumstances of the present case, it will be unjust and highly prejudicial to the respondents, who could not be placed in the same position as if the plaintiff had pleaded correctly in the first instance, or compensated by costs or otherwise, to allow the application for an amendment of the Statement of Claim which has been made after such a long delay."

15 Με βάση τις πιο πάνω αυθεντίες και την πρακτική του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως αναφέρεται στη νομολογία μας, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι θα προκαλούσε αδικία και επηρεασμό στις εφεσίβλητες αν ασκούσαμε τη διακριτική μας εξουσία και επιτρέπαμε την αίτηση ύστερα
20 από τόσο μεγάλη και αδικαιολόγητη καθυστέρηση εκ μέρους του αιτητή ο οποίος είχε κάθε ευκαιρία στο διάστημα που μεσολάβησε από την ημέρα που δόθηκε η μαρτυρία της εφεσίβλητης 2 ως την ημέρα που συμπληρώθηκε η ακρόαση και δόθηκε η απόφαση, να κάνει τα αναγκαία
25 διαβήματα για τροποποίηση των δικογράφων του.

Υπό τα περιστατικά της υπόθεσης κρίνουμε πως ο επηρεασμός και η αδικία που θα υφίσταντο οι εφεσίβλητες δε θα μπορούσαν να αντισταθμιστούν με την καταβολή εξόδων σ' αυτές.

30 Έχοντας καταλήξει στην πιο πάνω απόφαση δεν κρίνουμε αναγκαίο να εξετάσουμε κατά πόσο με την τροποποίηση που ζητά ο αιτητής προσπαθεί στο στάδιο της απάντησης στην Υπεράσπιση να εισάξει νέα αιτία αγωγής ούτε θεωρούμε αναγκαίο να απαντήσουμε το ερώτημα
35 κατά πόσο όφειλε να προηγηθεί αίτηση στο πρωτόδικο Δι-

καστήριο το οποίο και αφήνουμε ανοικτό να αποφασισθεί σε μελλοντική ευκαιρία.

Για τους πιο πάνω λόγους η αίτηση απορρίπτεται με έξοδα εναντίον του εφεσείοντα-αιτητή.

Αίτηση απορρίπτεται με έξοδα.